

BOSNA i HERCEGOVINA | 2023

Mapa puta za Financijski okvir za ostvarivanje
Ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini

ZAVRŠNI NACRT

MAPA PUTA ZA FINANCIJSKI OKVIR ZA SDG-E

1. U sklopu Zajedničkog programa Ujedinjenih nacija (UN) provedena je u Bosni i Hercegovini (BiH), tokom 2020. i 2021. god, sveobuhvatna procjena stanja razvojnih finansija (PRF) koja je imala za cilj da tragom opsežne dijagnostike ponudi prijedlog Mape puta za izradu Finansijskog okvira za ostvarivanje [Ciljeva održivog razvoja \(eng. Sustainable Development Goals - SDGs\) u BiH](#). Procjena razvojnih finansija i izrada prijedloga Mape puta je izvršena u skladu sa međunarodno priznatom metodologijom UN-a za procjenu razvojnih finansija a uz tehničku podršku grupe međunarodnih i domaćih eksperata za finansiranje održivog razvoja. Procjena razvojnih finansija i Mape puta pripremljene su uz konsultativnu podršku članova Radne grupe za finansiranje SDG, a koju čine predstavnici Vijeća za praćenje realizacije Ciljeva održivog razvoja BiH, imenovani predstavnici ministarstava finansija i drugih ministarstava sa nivoa BiH, Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH), Republike Srpske (RS) te predstavnici Direkcije za finansije Brčko distrikta BiH.

Svrha Mape puta je da ponudi ekspertske prijedlog konkretne rješenja za predstojeću izradu Finansijskog okvira za ostvarivanje SDG u BiH, čijom implementacijom bi se značajno ubrzao napredak u ostvarivanju Agende 2030, odnosno održivog socio-ekonomskog razvoja zemlje.

Institucije na svim nivoima vlasti u BiH će kroz rad Radne grupe za izradu finansijskog okvira za ostvarivanje SDG-e koristiti Mapu puta kao osnovu za dalji proces participatorne izrade pomenutog Finansijskog okvira. U konačnici, nakon usvajanja od strane svih nivoa vlasti u BiH, Okvir za Finansiranje SDG-e u BiH će biti, uz ponudu novih rješenja za ubrzanje ostvarenja SDG-e u BiH, korišten kao polazna platforma institucija BiH, FBiH, RS i Brčko distrikta BiH za mobiliziranje finansijske i drugih vidova podrške putem finansijskih institucija, međunarodnih organizacija i donatora koji aktivnih u BiH i regiji Zapadnog Balkana.

2. *Mapa puta za izradu Finansijskog okvira za ostvarivanje SDG-e usklađena je s razvojnim pravcima i akceleratorima iz Okvira za realizaciju SDG-a BiH i procesom pristupanja EU.* Obzirom da je Evropska unija (EU) odobrila BiH status kandidata u decembru 2022. god, usklađivanje s taksonomijama i standardima održivog finansiranja EU postaje još važnije. U cilju zatvaranja jaza u financiranju SDG-a, *u ovoj Mapi puta su predložene nužne politike i investicijski procesi, instrumenti, kao i reforme u kratkoročnom (2023.-2025.) i dugoročnijem (2026.-2030.) periodu.*

SAŽET PRIKAZ KLJUČNIH NALAZA PROCJENE RAZVOJNIH FINANSIJA

3. Provedenom procjenom stanja razvojnih finansija u BiH identificirana su ključna ograničenja finansiranju održivog razvoja, koja se mogu iskoristiti kao prilike za jačanje finansijskog ekosistema BiH za podršku izvršenju Okvira za realizaciju SDG-a i Agende 2030. U nastavku je naveden sažetak ključnih nalaza, koji pruža kritične ulazne informacije za formulaciju glavnog sadržaj Mape puta za izradu Finansijskog okvira za ostvarivanje SDG-e u BiH.

Domaći javni sektor

- *Sadašnji pristup izradi domaćih ekonomskih, socijalnih i politika zaštite okoliša, uključujući sadašnje stanje ozelenjivanja bankarskog i finansijskog sistema, onemogućavaju pristup BiH širem skupu finansijskih instrumenata i umanjuju potencijal privatnog sektora kao pokretača rasta.*
- Iako je Okvir za realizaciju SDG-a u BiH dobro uspostavljen, nemogućnost praćenja i utvrđivanja egzaktnih *budžetskih rashoda za SDG-e (eng. SDG budget tagging) znači*

da je sadašnja stvarna potrošnja za SDG-e i dalje u suštini nepoznata. Primjenom međunarodno utvrđene metode za proračun troškova, procijenjena je veličina financijskog jaza u iznosu prosječne godišnje potrebe za dodatnih 0.8 milijardi KM neophodnih za postizanje značajnog ostvarenja SDG-e u BiH do 2030 god. Značajan iznos financijskog jaza sugerira da je potrebno osigurati (i potaknuti) nove finansijske prilive značajne veličine od sada pa do 2030. god, kako bi se potakao održivi razvoj u BiH i značajno ubrzalo ostvarenje SDG-i.

- **Kvalitet javne potrošnje i ubiranje prihoda i dalje su vrlo niski.** Financiranje javnog sektora dominira BDP-om i trebalo bi ga smanjiti na niže od 40% BDP. No, iako je dug javnog sektora i dalje nizak i održiv, krajnje nesigurno globalno tržišno okruženje moglo bi umanjiti potencijal za srednjoročnu fiskalnu konsolidaciju. Shodno tome, efikasno i oprezno **upravljanje dugom** ostaje ključno za podršku aranžmanu valutnog odbora i održavanje finansijske stabilnosti.
- Obzirom na nizak nivo BDP-a po glavi stanovnika, postoji hitna potreba za **povećanjem rasta BDP-a čak iznad stope rasta prije recesije 2007-2009.** Primjerice, uz stopu rasta od oko 7%, BiH bi mogla dostići 9.400 USD u narednom desetljeću i preći današnji globalni prosjek. Povećanjem stope rasta na 10,5-11% tokom deset godina BiH bi osigurala dohodak po glavi stanovnika od 12,196 USD (tj. ušla u grupu zemalja s visokim dohotkom). S obzirom da ovako visoke stope rasta zahtijevaju strukturalnu transformaciju i više godina za prevođenje potrebnih reformi, postoji potreba u bližem vremenskom horizontu do 2030. god. za sistemskim mjerama kojima bi se postepeno stvarali uslovi za pokretanje zemlje prema višim stopama rasta u odnosu na one od 2.5 % - 3.5% u zadnjem desetljeću.
- Politikom **domaćeg duga** morat će se uspostaviti ravnoteža između **produljenja prosječnog roka dospijeca vrijednosnih papira i većeg udjela duga denominiranog u KM**, kako bi se smanjili tečajni rizici i **smanjilo plaćanja kamata** u srednjoročnom periodu. Funkcionalno sekundarno tržište vrijednosnih papira pomoglo bi u postizanju ovih ciljeva i omogućilo bankama da upravljaju sadašnjom velikom likvidnošću.
- **Neefikasna javna preduzeća** usporavaju razvoj privatnog sektora, negativno utječu na fiskalnu održivost kao i na tržište rada i konkurentnost.
- Da bi postala tipična evropska zemlja visokog dohotka, BiH treba **aktivirati lanac proizvodnje i zadržavanja znanja u zemlji** (proizvodnja ideja, provođenje istraživanja, testiranje ideja, povećanje specijalističkih znanja itd.) kao i njegovu komercijalizaciju da bi se postizala veća dodana vrijednost. BiH se treba fokusirati **na ekonomiju strane ponude s vrijednosnim lancima** gradova i regija povezanih s globalnim tržištima kao pokretačima razvoja. Kreatori politika trebaju analizirati globalne niše i odlučiti gdje preduzeća iz BiH mogu najlakše postati tehnološki lideri i postići ekonomiju razmjera. Potrebna je agresivna politika inovacija kako bi se osigurala proizvodnja proizvoda višeg tehnološkog sadržaja.
- BiH mora **povećati ulaganje u radnu snagu** kroz programe razvoja ljudskog kapitala i u saradnji s privatnim sektorom s obzirom da je u 2021.god. svega 10,6% građana starijih od 25 godina završilo tercijarno obrazovanje (Svjetska banka, 2023).
- Mjere **smanjenja kamatnih stopa su doživjele tek ograničen uspjeh**, osobito pod trenutnim režimom valutnog odbora. **Smanjenje sistemskog rizika i povećanje konkurencije** na finansijskom tržištu jedini je izvediv način djelovanja, što se može postići jačanjem postojećih i uvođenjem novih finansijskih institucija, mehanizama i instrumenata.

- **Za smanjenje nivoa sive ekonomije** (zaposlenosti, dohotka i plaćanja) potrebno je propisati maksimalni iznos koji se može platiti gotovinom, neophodnost korištenja POS terminala u određenim sektorima i određenim vrstama kompanija, ojačati promotivne kampanje i mehanizme podrške (npr. organizirati nagradne igre) za sve one koji uzmu račun s iskazanim iznosom PDV-a, uvesti porezne poticaje za kupce i trgovce koji koriste elektronsko plaćanje. Smanjenjem ovih neformalne ekonomije BiH bi mogla povećati prihod od poreza u iznosu od 4,2 % BDP-a, što bi bilo jednako iznosu od 1,2 milijarde KM (Ernst & Young Global Limited, 2016).
- Bilo bi potrebno **povećati proizvodnju tako da se poboljša produktivnost i konkurentnost** za 4% godišnje (kako bi se ispunili kopenhagenski kriteriji za ulazak u EU) i povećala zaposlenost do 2% godišnje (kako bi se smanjila masovna neaktivnost i nezaposlenost i spriječio kolaps zdravstvenih i penzionih fondova).
- **Jača uloga JPP-a u financiranju razvoja je od ključne važnosti.** Jačanje zakonodavnog okvira i smjernica za JPP, uz izgradnju osnovnih kapaciteta, je bitno za masovno povećanje financiranja, prije svega, za ulaganja u kritičnu infrastrukturu, unutar transparentnog i odgovornog okvira upravljanja.
- **Zelene i klimatske politike, propisi i standardi su ili nedovoljno razvijeni ili ne postoje**, čime se uskraćuje tržišni pristup novim vidovima finansijske imovne (npr. zelenim obveznicama) koja se može koristiti za financiranje svih prioriteta i akceleratora razvojnih pravaca iz Okvira za realizaciju SDG-a. Npr., standardi i indeksi okolišnog, društvenog i korporativnog upravljanja (eng. *Environmental, Social and Governance - ESG*) se tek počinju primjenjivati.
- **Budžetiranje za SDG-e se zvanično i eksplicitno ne prakticira**, čime se otežava usklađivanje i na kraju integriranje SDG-a u procese planiranja u kontekstu ciljane podrške ostvarenju SDGe-.
- **Lokalizacija SDG-a** – u smislu financiranja iz budžeta i kroz grantove a i druge izvore, uključujući i one iz privatnih izvora – je neophodna, jer se time omogućuje entitetima, kantonima i općinama da identificiraju i uvedu u primjenu nove finansijske instrumente. Kako bi se ojačala lokalizacija SDG-a, potrebno je podići nivo finansijske pismenosti u svim sferama društva.

Domaći privatni sektor

- Ponuda i potražnja vezani za **financiranje domaćeg privatnog sektora i ulaganje u ekonomiju i dalje su nedovoljno razvijeni**, pri čemu u ekonomiji prevladavaju mikro do mala preduzeća s malo velikih, potpuno privatnih preduzeća (ako se izuzme bankarski sistem). Posljedica toga je velika „nedostajuća sredina” na tržištu, koja se može ukloniti samo kroz aktivnu politiku povećanja finansijske inkluzije i poticanja tržišta na razvoj šireg raspona finansijskih instrumenata.
- **Primarna i sekundarna tržišta i finansijski instrumenti nedovoljno su razvijeni i esencijalno ograničavaju financiranje održivosti.** Nedovoljno razvijena tržišta podrivaju potencijal za trgovanje dionicama, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima kao izvorima kapitala u investicijske svrhe. Stvaranje funkcionalnog sekundarnog tržišta vrijednosnih papira pomoglo bi ostvarivanju tih ciljeva i omogućilo bankama da upravljaju postojećom velikom likvidnošću.

- ***Kao što to pokazuju prakse zemalja komparatora¹, potrebno je raditi na daljem jačanju regulatornog okvira i uvoditi nove pristupe i prakse koji će omogućiti bolje korištenje postojećih i uvođenje novih instrumenata.*** Zakonom o bankama također su zabranjene nebankarske depozitne financijske institucije, a takva praksa bi se ukinula transpozicijom prava EU u domaće zakonodavstvo, u navedenoj oblasti. Provođenjem daljih reformi povećala bi se ponuda financijskih sredstava, smanjile realne kamatne stope na kredite, povećali depoziti stvaranjem konkurencije na financijskom tržištu te povećao i priliv sredstava iz inostranstva. Štedni depoziti građana u bankama u BiH trenutno iznose oko šest milijardi KM, što predstavlja mrtvi kapital.²

Međunarodni javni sektor

- Međunarodni javni tokovi i dalje su važni za cjelokupnu ekonomiju i potpuno su usklađeni s integracijom u EU i SDG-ima iz Agende 2030, uključujući horizontalna pitanja, kao što je rodna ravnopravnost. Međutim, nakon Akcijske agende iz Adis Abebe³ (AAAA), potreban je veći napor da se zvanični tokovi pokrenu na katalitički način, između ostalog, davanjem garancija i smanjenjem rizika, kao i podržavanjem rješenja u vidu mješovitog financiranja kao dodatnih oblika finansiranja koji su širi od postojećih modaliteta u sklopu JPP-a. Veze s integracijom u EU su ključne, a s obzirom na aktivni interes EU za Agendu iz Adis Abebe, moglo bi se učiniti puno više da se Agenda poveže s integracijom i novim skupom taksonomija EU.

Međunarodni privatni sektor

- Reforma s ciljem ***privlačenja sredstava dijaspore može*** dovesti do povećanje stope rasta BDP-a za najmanje 1,4 postotna poena (Mitra (IMF), 2016), odnosno za ukupno 3,4% BDP-a ako bi se poduzela zajedno s financijskom reformom (IMF, 2019). Tokovi sredstava dijaspore značajno utiču na kretanje BDP-a, uravnoteženje trgovine i povećavanje potrošnje domaćinstava. Međutim, nedostaju ciljani investicijski instrumenti za dijasporu kao što su obveznice dijaspore i podrška diverzifikaciji kreditno-depozitnog sistema.
- ***Neto tekući transferi iz inostranstva su potrebni za povećanje dugoročnog ekonomskog rasta*** u novonastajućim EU tržištima u prosjeku za 1,4 postotna poena BDP-a (Mitra (IMF), 2016). U skladu s tim, korištenjem resursa dijaspore mogla bi se osigurati veća stopa rasta BDP-a za približno 50% sadašnje trendne stope rasta od 2.52%. Stoga, BiH bi mogla ostvariti veći povećanje stope rasta BDP-a od prosjeka zemalja Srednje i Istočne Evrope zbog brojnosti dijaspore i veličine doznaka koje se šalju u BiH.
- ***Direktne strane greenfield ili brownfield investicije su ograničene*** i strane direktne investicije uglavnom predstavljaju reinvestiranu zaradu banaka, kao što je slučaj u 2020. god, pa potencijal za povećanje portfeljskih investicija, koji se sastoji uglavnom od stranih udjela, zaslužuje veću pažnju.

¹ Zemlje komparatori su male zemlje centralne i jugoistočne Europe sa stanovništvom do tri puta većim ili manjim od BiH (Švicarska, Austrija, Češka, Slovačka, Slovenija, Hrvatska, Srbija, Sj. Makedonija, Crna Gora, Albanija, Moldova).

² Prinos na državne obveznice bio bi sigurniji i isplativiji (veći prinos na obveznice nego na kamate na bankovnu štednju). Osim toga, bio bi vrlo likvidan, jer bi se njome moglo trgovati na tržištu obveznica.

³ Akciona agenda iz Addis Ababe (AAAA) je sporazum 193 članice UN-a sa Treće međunarodne konferencije o razvojnom finansiranju (juli 2015). Predstavlja temelj za podršku provedbi Agende 2030 za Ciljeve održivog razvoja. Obuhvata niz aktivnosti u pogledu politika s paketom od preko 100 konkretnih mjera za financiranje održivog razvoja, transformaciju globalne ekonomije i postizanje SDG-a. Predstavlja novi globalni okvir za financiranje održivog razvoja koji usklađuje sve financijske tokove s ekonomskim, socijalnim, i okolišnim prioritetima, te osigurava da financiranje bude stabilno i održivo (<https://www.un.org/esa/ffd/ffd3/wp-content/uploads/sites/2/2015/07/DESA-Briefing-Note-Addis-Action-Agenda.pdf>).

4. Kao što je prethodno navedeno gore, potrebno je jačati tržišnu ekonomiju da bi se iskoristio sve raznovrsniji skup instrumenata. Integracija u EU upravo to i zahtijeva. Tržišta kapitala i finansijska tržišta i dalje su nedovoljno razvijena, a nedostatak finansijske inkluzije (na nivou firmi realnog sektora i trgovine na malo) sugerira da je financiranje (i nedostatak povoljnog okruženja za financiranje malih i srednjih preduzeća) prepreka održivom rastu. Osim toga, PRF sugerira da bi razvoj trebao biti vođen izvozom i da bi se trebao zasnivati na: (i) brzom povećanju nivoa obrazovanja, (ii) relativno umjerenim stopama inflacije, (iii) visokim ulaganjima i štednji, (iv) visokim stranim ulaganjima, (v) visokom izvozu industrijskih proizvoda i (iv) na visokom stepenu otvorenosti prema svjetskim tržištima i integracije s njima. Povećanje pristupa održivim finansijskim instrumentima sada je također ključno za postizanje Agende 2030, integracije u EU, provedbu Zelenog plana EU i Pariškog sporazuma o klimi. Da bi se sve to ostvarilo, potrebno je jačati politike i regulatorno okruženje i standarde, što se navodi u Mapi Puta za izradu Finansijskog okvira za SDG-e.

SVEOBUHVAATNE POTICAJNE POLITIKE, PROPISI I STANDARDI

5. Finansijski okvir za ostvarivanje SDG-e treba usmjeriti na kritične nedostatke u sklopu poticajnih politika, propisa i standarda, slijedeći pritom plan razvoja tržišta kapitala i finansijskog tržišta. Reforme politika, tržišta kapitala i finansijskog tržišta neophodne su obzirom na potrebu povećanja i poticanja sredstava u privatni sektor, uz koordinirano smanjenje „uloge“ javnog sektora. Primjeri aktivnosti izvršenih u Mapu puta za izradu Finansijskog okvira za SDG-e prikazani su u nastavku:

- Poboljšanje ukupnog kreiranja politika i regulatornog okruženja u skladu s EU standardima i praksama, kao i „ozelenjivanje“ bankovnog sistema pridruživanjem Mreži Banke za međunarodna poravnanja (BIS) za ozelenjivanje finansijskog sistema (engl. *Bank for International Settlements (BIS) Network for Greening the Financial System (NGFS)*).
- Uspostavljanje Radne grupe za inovativno i održivo financiranje od predstavnika ministarstava finansija i agencija za bankarstvo ili Radne grupe za usmjeravanje investicija u održive aktivnosti kako bi se ispunio Zeleni plan EU i transponovala rješenja iz Uredbe o zelenoj taksonomiji EU. Oni pružaju sistem klasifikacija za održive aktivnosti i investicije koji postavlja sveobuhvatne uvjete koje svaka ekonomska aktivnost mora ispuniti da bi se kvalificirala kao ekološki održiva.⁴ Regulatorni okvir u okviru predmetne oblasti na svim nivoima vlasti trebao bi biti povezana sa šest okolišnih ciljeva, putem kojih i EU realizira obaveze koje proizilaze iz Agende 2030 i od kojih su svi usklađeni s pravcima i akceleratorima iz Okvira za realizaciju SDG-a u BiH, kako slijedi: (i) ublažavanje klimatskih promjena, (ii) prilagođavanje klimatskim promjenama, (iii) održivo korištenje i zaštita voda i morskih resursa, (iv) prijelaz na cirkularnu ekonomiju, (v) sprečavanje i kontrola zagađivanja i (vi) zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema.
- U skladu sa ustavnim nadležnostima unaprijediti propise za nebankarsko tržište i izraditi preporuke za razvoj tržišta kapitala i finansijskog tržišta, povezanih s jačanjem zakonodavstva, poboljšanjem finansijske inkluzije, financiranjem za mala i srednja preduzeća (MSP) i jačanjem primarnog i sekundarnog tržišta kapitala.
- Razvoj, prilagođavanje ili usvajanje standarda financiranja zelenim i klimatskim obveznicama kao i ESG standarda tržišta u podršci kretanju prema održivom i odgovornom ulaganju u BiH (engl. *Sustainable and Responsible Investment (SRI)*).

⁴ Uredba o taksonomiji objavljena je u Službenom listu Evropske unije 22. juna 2020. god. i stupila je na snagu 12. jula 2020.

- Dodatno jačanje zakonodavnog okvira za JPP-a (zakona, standarda, smjernica, taksonomije i savjetovanja o transakcijama) i uspostava taksonomije JPP-a u cijeloj BiH kao standardne terminologije i taksonomije za klasifikaciju JPP-a prema različitim karakteristikama je ključno.

Mapa puta za izradu Financijskog okvira za ostvarivanje SDG-e predlaže poseban fokus na tri prioritetna sektora: (i) digitalizacija; (ii) infrastruktura i energije; (iii) istraživanje i razvoj, koji imaju snažan unutrašnji razvojni potencijal za ubrzano ostvarenje SDG-e unutar svakog od sektora te snažan katalitički potencijal za generiranje dodatnog fiskalnog prostora neophodnog za finansiranje održivog razvoja i ostvarenje ostalih SDG-e u BiH. Podržani poticajnim politikama i novim i inovativnim mehanizmima i instrumentima finansiranja, ovi sektori imaju i značajan investicioni potencijal za ulaganje iz privatnog sektora ali i otvaranje dodatnih izvora finansiranja iz domaćih i međunarodnih privatnih i javnih izvora, uključujući institucionalne investitore, međunarodne programe i fondove za podršku ostvarenju SDG-e.

PRIORITETNI SEKTOR: DIGITALIZACIJA

6. Prioriteti za digitalizaciju i financijski instrumenti navedeni u priloženoj matrici Mape puta za izradu SDG Financijskog okvira, fokusirani su na mjere za jačanje politika, zakonodavstvo, standarde i izradu strategije, s fokusom na jačanje e-poslovanja, infrastruktura e-poslovanja i e-trgovine (a uvažavajući postojeće zakonodavstvo u predmetnoj oblasti). U provedbi digitalne strategije EU i Zelenog plana za BiH te akcionog plana za njegovu provedbu, investicijski instrumenti trebaju biti usmjereni na inkluzivnu zelenu i digitalnu tranziciju kako bi se također omogućila regionalna integracija kroz Zajedničko regionalno tržište.

7. Mapom puta daje se prioritet aktivnostima kojima se: (i) usvaja, u skladu sa ustavnim uređenjem BiH, zakonodavstvo usklađeno sa Zakonom o digitalnim uslugama EU i Zakonom o digitalnim tržištima EU, kao i o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja (ii) osigurava da više građana i stručnjaka stekne osnovne digitalne vještine, (iii) pruža održiva digitalna infrastruktura kroz mobilizaciju novih izvora financiranja, (iv) promovira digitalna transformacija javnih usluga i privatnih preduzeća, uključujući usvajanje novog zakona o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije i (v) potiče sustavna saradnja između BiH i država članica EU za praćenje i promoviranje ciljeva digitalizacije.

8. Prioritet su ulaganja u Strategiju razvoja e-uprave (za nivoe vlasti koji ih nemaju usvojene), Okvirne strategije širokopojasnog pristupa i Strateški okvir za reformu javne uprave. Obzirom da je digitalizacija u središtu PER-a, nosioci aktivnosti za implementaciju ovih strategija na svim nivoima vlasti trebaju blisko saradivati s koordinatorima za PER, relevantnim službenicima koji rade na pripremi PER-a, službenicima odjela za financije i IPA u resornim ministarstvima, službenicima odjela za budžet Ministarstava financija i stručnjacima za planiranje politike digitalizacije..

PRIORITETNI SEKTOR: INFRASTRUKTURA I ENERGIJA

9. Mapa puta je usmjerena na alate za financiranje infrastrukture i energetike kroz stvaranje tržišta JPP-a. Nacrt zakona o JPP-u u FBiH te zakon o javno-privatnom partnerstvu i zakon o koncesijama u Republici Srpskoj su usklađeni s relevantnim direktivama EU. Kao rezultat toga, primarni fokus Mape puta nisu zakonodavstvo ni propisi nego izrada taksonomije JPP-a i planiranje ulaganja u JPP u ključnim energetske i infrastrukturnim područjima, s fokusom na djelovanje s nadležnim institucijama za planiranje JPP-a radi izrade popisa održivih bankabilnih ulaganja. Ovo djelovanje je povezano s izradom taksonomije JPP-a.

10. Mapa puta za ovaj prioritet uključuje sljedeće aktivnosti podrške koje treba integrirati u Financijski okvir:

- Aktivno usmjeravanje prema Zelenom planu EU i prednostima koje proizilaze iz istog.⁵
- Izrada Mape puta za uspostavljanje tržišta ugljika (usklađeno ili dobrovoljno tržište) povezanog s energetsom tranzicijom, uz podršku vertikalnih klimatskih fondova.
- Uspostava taksonomije JPP-a (uključujući taksonomiju rizika) i izrada metodoloških uputa i smjernica institucijama koje razvijaju JPP-a kao i vodiča dobre prakse (sa fokusom na projekte vanjskog ugovaranja (eng. „*outsourcing*“), koncesije, restrukturiranje javnih preduzeća⁶, i sl.).
- Podrška restrukturiranju javnih poduzeća u sektoru energetike i infrastrukture, kako bi se povećao tržišni prostor za privatne investitore.
- Izgradnja kapaciteta na entitetskom i kantonalnom nivou za formiranje šire liste obuhvata JPP-a izrađena kroz primjenu naprednijih finansijskih pristupa i rješenja te povezane sa finansijskim instrumentima SIF, sindiciranim zajmovima i ciljanom emisijom obveznica.
- Uspostavu zvaničnih strateških partnerstva s Javno-privatnim infrastrukturnim savjetodavnim fondom (engl. *Public-Private Infrastructure Advisory Facility (PPIAF)*) i Globalnim infrastrukturnim fondom Svjetske banke (engl. *World Bank Global Infrastructure Facility (GIF)*).
- Jačanje finansijskih aranžmana za operativno djelovanje i održavanje za novu infrastrukturu i
- Uspostavu programa poticaja za razvoj poduzetničke infrastrukture koji će biti povezan sa primarnim, potpomažućim i drugim investicijama.

PRIORITETNI SEKTOR: ISTRAŽIVANJA I RAZVOJ

11. Da bi se unaprijedio proces istraživanja i razvoja, predlaže se uspostava vijeća za istraživanja i razvoj na nivou entiteta i kantona kao savjetodavnih tijela, sastavljenih od predstavnika javnog i privatnog sektora, kao i predstavnika partnera međunarodne saradnje. Vijeća bi predstavljala inovativan sistem podrške.

Primarni zadatak ovih vijeća bi bio izrada Mape puta za istraživanje i razvoj, uključujući savjetodavnu podršku u pogledu aktivnosti kojima je dat prioritet u sklopu podrške jačanju istraživanja i razvoja, inovacija i produktivnosti. Misija ovih vijeća je jačanje saradnje među liderima u privredi, akademskoj zajednici i vlastima radi poticanja inovativne ekonomije na svim nivoima vlasti u BiH.

12. Entitetska i kantonalna vijeća za istraživanje i razvoj trebaju lobirati za povećanje vladine potrošnje za istraživanja i razvoj, uspostavljanje fondova za istraživanja i razvoj tamo gdje nisu još uspostavljeni (npr. tehnološki fond RS, Federalni tehnološki fond, kantonalni tehnološki fondovi ili sheme unakrsne dodjele grantova) koji mogu osigurati programe za inovacijske studije, fondove za naučne inovacije i, naprimjer, poticati studente na tercijarnom nivou obrazovanja putem stipendija za bazična istraživanja, primijenjena istraživanja i eksperimentalni razvoj.

Ova vijeća bi saradivala sa evropskim vijećima za istraživanja i razvoj i univerzitetima na privlačenju sredstava, uspostavljali saradnju s preduzećima u cilju financiranja STEM

⁵ Treba imati u vidu da će EU porez na ugljični dioksid i Mehanizam za prilagodbu emisija ugljika na granicama (engl. *Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)*) biti uvedeni 2026. god. No sistem izvještavanja će se primjenjivati već od 2023. god.

⁶ Odnosi se na različite oblike restrukturiranja (cijelog ili dijela) javnog preduzeća, npr. kroz privatizaciju, spajanje, pripajanje, gašenje ili druge moguće oblike predviđene pravno-regulatornim okvirom.

obrazovanja, pronalazila istraživačke talente i pružala podršku u iznalaženju izvora financiranja centara za istraživanje i razvoj u entitetima. To bi bili centri izvrsnosti koji bi se sastojali od jedinice za tehnologiju i inovacije i jedinice za obuku.

FINANCIJSKI INSTRUMENTI U PODRŠCI OSTVARIVANJU SDG-A

13. Srž financijskog okvira je razvoj, pilotiranje i uspostavljanje ključnih, komplementarnih i drugih financijskih instrumenata u podršci ubrzanom postizanju SDG-a, odnosno održivog razvoja u BiH. Financijski okvir utvrđuje prioritetne kratkoročne, komplementarne i dugoročnije financijske instrumente. Kratkoročni instrumenti uključuju **strateški investicioni fond (SIF), sindicirane zajmove, financijsku strukturu Apex za MSP i prve obveznice za SDG-e u BiH.**

Kako se budu razvijala tržišta kapitala i financijska tržišta, komplementarni i dugoročniji instrumenti će se proširivati, povećavajući financijske prilive iz privatnog sektora koji doprinose ishodima Okvira za realizaciju SDG-a. Ključne karakteristike predloženih financijskih mehanizama i instrumenata su predstavljene u dodacima Mape Puta.

STRATEŠKO BUDŽETIRANJE I ULAGANJE U SMANJENJE RIZIKA RADI POSTIZANJA SDG-A

14. Strateško budžetiranje za SDG-e bi trebalo biti integrirano u Strategije upravljanja javnim financijama, s početnim fokusom na usklađivanje sa potrebama za financiranjem SDG-a, uvođenje za BiH prilagođenog modaliteta za praćenje budžetskih rashoda za SDG-e te integraciju SDG prioriteta i financijskih instrumenata u planiranje javnih investicija i nabavke, kao i na praćenje rezultata finansiranja u ostvarivanju SDG-a.

Prvi prioritet bi trebao biti integracija prioriteta iz Okvira za realizaciju SDG-a posebno u proces realizacije PER-a, kao i u proces planiranja JPP-a. Daljnji prioritet bi trebalo biti fokusiranje na budžetiranje SDG-e putem osiguranja mehanizama za produbljivanje vertikalne integracije Okvira SDG-a i resursa nad kojima vlasti na svim nivoima u BiH imaju najdirektniju kontrolu (budžeti i planovi javnih investicija). To je ključno zbog važnosti i obima javnih financija te njihovog potencijalnog utjecaja na financijsku polugu i katalitičke učinke.

Također je potrebno pilotirati metodologiju izračuna troškova mjera za realizaciju SDG-e korištenjem pristupa od dna prema vrhu (engl. *bottom-up*), zasnovanog na predloženim prioritetnim sektorima i planom lokalizacije SDG-a. Ovo se odnosi na razvoj alata za izračun troškova za provođenje SDG prioritetnih intervencija kao podrška procesu, a idealno bi bilo da budu povezani sa smjernicama za izračun troškova realizacije PER-a. Na kraju, SDG-i će biti integrirani u svaki budžet za građane kako bi se osigurala informisanost šire javnosti u pogledu lokalizacije SDG-e.

ARANŽMANI UPRAVLJANJA I KOORDINACIJE

15. Aranžmani upravljanja i koordinacije trebaju biti fokusirani na promjenu načina razmišljanja i na postizanje konkretnih i opipljivih rezultata da bi se ostvarili SDG-i. Primarni cilj je da Okvir za SDG BiH i Mapa puta definisana Okvirom za finansiranje SDG-e BiH uđu u praksu i svakodnevno djelovanje na svim nivoima vlasti u BiH.

Vijeće za SDG-e, koga čine predstavnici svih nivoa uprave u BiH, će koordinirati, pratiti i izvještavati u pogledu sveukupnog ostvarenja SDG-e u BiH. Međutim, s obzirom na to da se ostvarivanje SDG-a ne odnosi samo na financiranje nego i na promjenu načina razmišljanja i odnosu prema održivom razvoju u BiH kao cjelodruštvenom pristupu, jačanje društvenog

dijaloga i javno-privatna saradnja su ključni za efikasnu koordinacije svih aktivnosti koje se odnose na ostvarenje SDG-e u BiH.

U tom kontekstu, daju se sljedeći prijedlozi aktivnosti za mehanizme, mjere i promjenu načina razmišljanja:

- Ojačati i formalizirati glavne mehanizme upravljanja i koordinacije SDG-a kroz jačanje koordinacije Vijeća za SDG-e s predstavnicima kabineta premijera entiteta, i predsjedavajućeg Savjeta ministara, te ministarstava finansija na svim nivoima vlasti, uključujući i stalne radne grupe/odbore i institucije vlasti koje su važne za provedbu Finansijskog okvira za ostvarivanje SDG-e u BiH.
- Definisati nosioce i organizovati godišnje sastanke sa ciljem predstavljanja rezultata provedbe finansijskog okvira za ostvarivanje SDG-e u BiH široj zajednici relevantnih aktera (npr. privatni sektor, finansijske institucije, i sl.).
- Definisati nosioce i uspostaviti kvartalne koordinacijske sastanke sa imenovanim koordinatorima za PER i predstavnicima ureda premijera, predsjedavajućeg Savjeta ministara i ministarstava finansija
- Unaprijediti i ojačati mehanizme javno-privatne saradnje na svim nivoima vlasti.

AKTIVNOSTI PRAĆENJA I UPRAVLJANJA RIZIKOM

16. Vijeće za provedbu SDG-a u Bosni i Hercegovini zaduženo je za sveukupno praćenje i izvještavanje o provedbi Okvira za realizaciju SDG-a, koordinaciju pripreme godišnjih izvještaja i dobrovoljnih izvještaja koji se dostavljaju Ujedinjenim nacijama.

Izvještavanje o provedbi Okvira za realizaciju SDG-a u Bosni i Hercegovini treba biti temeljno na: (i) uspostavi i ažuriranju elektronske platforme za praćenje implementacije Finansijskog okvira za SDG-e (na webu), (ii) godišnjem izvještaju o provedbi Okvira za realizaciju SDG-a u BiH, (iii) dobrovoljnom izvještaju za UN (2023. i 2027) i (iv) pokazatelja SDG-a.

17. U provođenju takve reformske agende neizbježno postoje znatni rizici kako u smislu finansijskih rizika i mjera zaštite investicija, tako i u smislu neuspjeha u ispunjavanju ciljeva iz Mape puta. S obzirom na ravnotežu između tržišnog natjecanja i otpornosti tržišta, u sklopu izrade Okvira za financiranje SDG-e u BiH, izradit će se matrica upravljanja rizikom kao podrška institucijama u BiH na svim nivoima vlasti. Što se tiče otpornosti tržišta, Okvirom za financiranje SDG-e u BiH promovirat će se niz finansijskih instrumenata vezanih za nebankarske institucije, socijalno i mikro osiguranje, smanjenje i prijenos rizika, kao i garancije koje daju vlade i partneri zvanične razvojne pomoći (ODA) za operacije mješovitog financiranja.

18. Godišnjim izvještajem o provedbi Okvira za realizaciju SDG-a u Bosni i Hercegovini će se predstaviti napredak prema utvrđenim razvojnim pravcima, akceleratorima i pokretačima koji doprinose postizanju definiranih potciljeva održivog razvoja. Ažurirani dobrovoljni izvještaj zemlje (engl. *Voluntary National Review (VNR)*) pružit će osnovu za izvještavanje o napretku i izazovima koji se mogu sagledati kroz srednjoročnu evaluaciju Finansijskog okvira za SDG-e.

DALJNJE PROCJENE I DIJAGNOSTIKA

19. Postojeće Vijeće za SDG-e (ili neki drugi mehanizam upravljanja i koordinacije implementacije SDGs koji kasnije može biti uspostavljen) radit će na međunarodnoj saradnji s partnerima na utvrđivanju dodatnih istraživanja potrebnih za promoviranje i postizanje SDG-a npr. na pozicioniranju za Zeleni plan EU, razvoj blockchaina, produbljivanje tržišta kapitala ili rodnu ravnopravnost i socijalnu isključenost u skladu sa potrebama.

PARTNERSTVA ZA SDG-E

20. Do sada je nedovoljno domaćih i međunarodnih institucija u BiH usmjereno na pružanje podrške SDG-ima te stoga treba razviti institucionalni sistem koji će podržavati SDG-e kako bi se omogućilo stvaranje koalicije usmjerene na provedbu zajedničke vizije.

Predložene aktivnosti zahtijevaju blisku saradnju sa Delegacijom EU u BiH i zemljama članicama EU kako bi se prioriteta iz Okvira za realizaciju SDG-a integrirali sa PER-om kroz, utvrđivanje zajedničkih prioriteta koji proizilaze iz Agende 2030 i procesa evropskih integracija. Ovo bi podrazumijevalo uspostavu zajedničkih radnih timova EU, UN-a i ostalih relevantnih međunarodnih organizacija i predstavnika institucija u BiH.

FINANCIJSKI OKVIR ZA SDG-E

21. U tabeli u nastavku teksta predstavljeni su elementi Mape puta za izradu Financijskog okvira za SDG-e, sa predloženim ključnim politikama, zakonodavstvom, standardima i instrumentima koji se moraju izraditi da bi se proveo Okvir za realizaciju SDG-a, uz ubrzavanje napretka prema integraciji u EU, unaprijeđenu održivost razvoja i rodnu ravnopravnost.

22. Što se postigne veći napredak u prvim godinama provedbe Agende 2030. koji pokriva razdoblje od osam godina (2023-2030), to će biti veća dinamika ubrzanja i veći utjecaj na rezultate.

23. Mapa puta će se koristiti za participativnu izradu Financijskog okvira za SDG-e, predviđenu za fazu II, kao zajedničke usaglašene financijske platforme za sve nivoe vlasti u BiH koja će nuditi dugoročne smjernice za ubrzano postizanje SDG- u Bosni i Hercegovini.

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
Osnovne poticajne politike, propisi i standardi							
1	Unaprijediti okruženje izrade politika	Unaprijediti izradu ekonomske, socijalne i okolišne politike u skladu sa ustavnim nadležnostima i specifičnostima svakog nivoa vlasti	<p>Slijedeći pristup pametne specijalizacije EU, potrebno je riješiti glavne strukturne ekonomske izazove i ukloniti ključna uska grla u ekonomskom razvoju.</p> <p>Tržište rada i socijalne politike nisu bile vrlo uspješne u rješavanju specifičnih potreba ranjive populacije.</p> <p>BiH je osjetljiva na ekološke šokove, uključujući suše, poplave i zemljotrese. Unaprijediti pravni okvir, ojačati administrativni kapacitet i sisteme praćenja te poboljšati međuinstitucionalnu koordinaciju, u skladu sa Zelenim planom za Zapadni Balkan i ciljem klimatske neutralnosti, koji se treba postići do 2050.</p> <p>Prateći pristup finansijskog posredovanja na tržištima u EU i sa ciljem povećanja štednje, investicija i nivoa BDP-a, potrebno je provesti finansijsku reformu (donijeti zakone o kreditnim unijama i investicionim kompanijama, itd; uvesti digitalno bankarstvo itd; omogućiti raznim kompanijama baviti se poslovima međunarodnih plaćanja za transfer milijardi doznaka itd.).</p>	Entitetska/ kantonalna ministarstva privrede Entitetska/ kantonalna ministarstva rada Entitetska/ kantonalna ministarstva Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i nadležna entitetska i kantonalna ministarstva	UN/ EU/ Međunarodne finansijske institucije	X	X
2	Ozelenjivanje bankarskog i finansijskog sistema BiH	Mreža Banke za međunarodna poravnanja (BIS) za ozelenjivanje finansijskog sistema (engl. Network for Greening the Financial System (NGFS))	Ubrzati povećanje zelenih finacija u BiH i izraditi preporuke za jačanje uloge banaka u klimatskim promjenama.	Agencije za bankarstvo i ministarstva finacija	BIS/ MMF/ Međunarodne finansijske institucije		
		Uspostaviti radnu grupu za inovativno i održivo financiranje	Potrebno uspostaviti Radnu grupu za održivo financiranje koja će voditi razvoj taksonomija održivog i zelenog financiranja u direktnoj saradnji s privatnim sektorom kroz zajedničke odbore. Iskustva i lekcije se mogu izvući iz primjera Malezije.	Agencije za bankarstvo i ministarstva finacija	MMF/Svjetska banka / Međunarodne finansijske institucije	X	
		Postepeno transponovanje uredbe EU o zelenoj taksonomiji	Kako bi ispunila klimatske i energetske ciljeve EU do 2030. i postigla ciljeve Evropskog zelenog plana, od vitalne je važnosti da BiH usmjeri ulaganja u održive projekte i aktivnosti. Da bi se to dogodilo, usvajanje ili prilagodba Zelene taksonomije je ključno ako se Zeleni dogovor EU želi provesti. Ishod bi bili standardi usklađeni s EU za: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ublažavanje klimatskih promjena ▪ Prilagodba klimatskim promjenama ▪ Održivo korištenje i zaštita vodnih resursa 	Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa i nadležna entitetska ministarstva	EU	X	

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR

#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prijelaz na cirkularnu ekonomiju ▪ Sprečavanje i kontrola zagađivanja ▪ Zaštita i obnova biodiverziteta i ekosistema 				
		Uvođenje novih pristupa i praksi koji će omogućiti bolje korištenje postojećih i uvođenje novih instrumenata.	Potrebni su opći pregled i jačanje finansijskih propisa u svjetlu dolaska nove ere financiranja održivog razvoja. (npr. usvajanje novih ili jačanje postojećih propisa za nebankarske institucije, uzajamne garantne fondove, štedionice, štedno-kreditne zadruge, finansijske holding i investicijska društva i kreditno-garantne fondove).	Nadležna ministarstva	UN / Svjetska banka	X	X
		Usvojiti standarde zelenih i klimatskih obveznica EU	Uspostava zelenih tržišta zahtijeva usvajanje standarda evropskih zelenih i klimatskih obveznica. European Green Bond i klimatskih obveznica. Usvajanje je potrebno kako bi se maksimizirale koristi od Zelenog plana i bolje usmjerili finansijski i kapitalni tokovi u zelena ulaganja u BiH.	Komisija za vrijednosne papire FBiH, Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske, Sarajevska i Banjalučka berza itd.	EU, Ujedinjeno Kraljevstvo, UN	X	
		Usvojiti standarde ESG tržišta EU	S obzirom na sve veću središnju ulogu ESG-a u korporativnom upravljanju i financiranju, potrebno je ojačati zaštitu krajnjih investitora i poboljšati objave koje primaju od širokog spektra sudionika na finansijskim tržištima i finansijskih savjetnika, kao i u vezi s finansijskim proizvodima, u skladu sa standardima EU .	Centralna banka, Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske, Komisija za vrijednosne papire FBiH, Sarajevska i Banjalučka berza itd.	Međunarodne finansijske institucije, UN	X	
		Ugraditi ESG standarde u popis investicijskih projekata	Bit će potrebno sve više uključivati ESG standarde u buduće investicijske instrumente i mehanizme, kao što su predloženi SIF i JPP.	Entitetska ministarstva, institucije tržišta kapitala	Međunarodne finansijske institucije, UN	X	
3	Jačanje reguliranja JPP-a	Dodatno i kontinuirano jačanje zakonodavnog okvira JPP-a u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti (zakoni, standardi, smjernice, taksonomija i savjetovanje o transakcijama) kako bi se osiguralo usklađivanje s pravnom stečevinom EU.	JPP su u usponu zbog vladinih makrofiskalnih izazova i stoga postoji potreba za pregledom i nadogradnjom zakona, propisa, smjernica i standarda JPP, kao dio procesa izrade godišnjeg popisa visokokvalitetne procjene bankabilnosti JPP i vrijednosti za novac u JPP u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti.	Ministarstva financija, uredi za reviziju, ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša	Svjetska banka	X	

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
Prioritetan sektor: Digitalizacija							
4	<i>Institucionalno i političko vodstvo</i>	Osigurati koordiniran i usklađen proces izrade politika i uspostavljanja standarda/mjera	Digitalna transformacija javnog sektora zahtijeva usklađen pristup i relevantne aktere s ovlastima za usmjeravanje i vođenje procesa kroz političko vodstvo i donošenje odluka, kao i kroz izradu politika i uspostavljanje standarda/mjera.	Premijeri, relevantni ministru/institucije	UN	X	X
5	<i>Usklađivanje s relevantnim zahtjevima i standardima Digitalne strategije EU, u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti</i>	Uskladiti s relevantnim zakonodavstvom EU, strateškim i operativnim okvirom EU.	Potrebno je uskladiti sve politike, strategije i akcijske dokumente na nivou BiH i nivou entiteta i kantona s relevantnim strateškim okvirima i izvorima standarda.	Relevantne institucije	EU/UN	X	X
		Uskladiti sa Strategijom za JIE do 2030 ⁷	Prilagoditi strateške, političke i operativne planove zahtjevima i obavezama iz Strategije za JIE do 2030, uključujući mehanizme financiranja	Relevantne institucije	EU	X	X
		Usvojiti relevantno zakonodavstvo	Zakon o kibernetičkoj sigurnosti i sigurnosti mrežnih i informacijskih sistema Zakon o elektronskoj identifikaciji (uključujući elektronski potpis) i uslugama povjerenja za e-transakcije; Zakonima bi se regulirala elektronska identifikacija, korištenje podataka o fizičkim ili pravnim osobama, kao i korištenje usluga povjerenja u elektronskim transakcijama i dokumentima.	Relevantne institucije	EU	X	
6	<i>Edukacija na temu digitalnih vještina</i>	Programi osposobljavanja za digitalne vještine u cijeloj zemlji u akademskim i obrazovnim institucijama		Ministarstva obrazovanja, obrazovne ustanove na sekundarnom i tercijarnom nivou	UN	X	X
		Unapređenje kapaciteta i razvoj kompetencija i vještina u javnom sektoru	Potrebno je osigurati relevantne kapacitete i znanje/vještine zaposlenih u javnom sektoru, potrebne za uvođenje digitalne transformacije i razvoj/održavanje sistema e-uprave (infrastruktura, usluge, digitalna rješenja i procesi)	Relevantne javne institucije	UN	X	X
		Osmisliti finansijske poticaje za poticanje obučavanja radi stjecanja korporativnih vještina		Ministarstva financija, udruženja poslodavaca i nadležna entitetska ministarstva	MMF / Svjetska banka / IFC	X	X

⁷ [SEE-2030-strategy.pdf \(rcc.int\)](#)

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
7	Zakoni o elektronskoj identifikaciji i financiranju digitalne infrastrukture, u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti	Usvojiti zakon o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije u skladu s pravnom stečevinom EU	Potrebno je uspostaviti pravni okvir za jačanje povjerenja u elektronske transakcije na unutarnjem tržištu. Zbog nedostatka povjerenja, potrošači, preduzeća i uprava nisu spremni obavljati transakcije elektronskim putem niti usvajati nove usluge.	Relevantne institucije	EU	X	
8	Strateški okvir i ključna javna digitalna infrastruktura	Usvojiti relevantne strategije i akcione planove	Strategije definiraju strateški smjer i osiguravaju usklađenost s područjem 5; akcijski planovi definiraju konkretne akcije i osiguravaju provedbu ovih zahtjeva, odražavajući njihov minimum (8.2.)	Relevantne institucije	EU / UN	X	
		Provedba 6 ključnih stubova razvoja informacionog društva u BiH	Ti su stubovi definirani u relevantnim strategijama, a njihova puna provedba opisana je u relevantnim akcionim planovima.	Ministarstvo komunikacija i transporta, Odgovorne institucije	EU / UN	X	
		Implementacija potpuno transakcijskog sistema digitalnih javnih usluga	Implementacija kritične infrastrukture na svakom nivou uprave kao preduvjet za implementaciju potpuno transakcijskog sustava digitalnih javnih usluga.	Odgovorne institucije	EU / UN	X	
Prioritetan sektor: Infrastruktura i energetika							
9	Razviti tržište za JPP, u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti	Osmisliti i provesti procjenu kapaciteta spremnosti za JPP i razmotriti stanje tržišta za JPP Ustanoviti listu projekta za infrastrukturne sektore	<u>Dijagnostika spremnosti zemlje za JPP</u> neophodna je za pružanje strateških, prilagođenih savjeta entitetima u BiH u donošenju informiranih odluka u određivanju operativnog plana za njihov JPP program, izboru javnih investicija u odnosu na JPP i vrsti JPP-a. Kako bi se napravila što šira lista JPP-a, potrebno je pregledati stanje postojećih prijedloga JPP-a u skladu sa <u>OECD-ovim Principima javne uprave javno privatnim partnerstvima</u> i izraditi studije izvodljivosti za nova potencijalna ulaganja u JPP, koja će ući u uži izbor za izvršenje u okviru vala I vala II, koje pokrivaju različite sektore i SDG-e. U izradi liste šireg obuhvata i njenom reduciranju na kratku listu održivih (utrživih i bankabilnih) JPP-a potrebno je uspostaviti formalni postupak za odabir u uži izbor, utemeljen na procjenama vrijednosti za novac, neto sadašnje vrijednosti/interne stope povrata/ekonomske stope povrata (NPV/IRR/ERR), otkupu, zaštitnim mjerama i	Ministarstva financija/ Jedinice za JPP/Sektorska ministarstva/	UN, Partneri u zvaničnoj razvojnoj pomoći (OA)/ EU/ Svjetska banka/IFC	X	X

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR

#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
			<p>rizicima. Ovo je formalni proces koji često uključuje usluge savjetovanja o transakcijama.</p> <p>Kao mješoviti finansijski aranžman, razvoj instrumenata za financiranje projekata JPP-a koji uravnotežuju kapital, dug, obveznice i druge instrumente kao što su nepredviđene obaveze i garancije, neophodan je za veći opseg potencijalnih JPP-ova.</p>				
		Uspostaviti strateška partnerstva sa PIDG, PPIAF i WBGEF	U izgradnji kapaciteta JPP-a, PIDG, PPIAF i WBGEF su uspostavljeni kako bi pružili besplatnu tehničku savjetodavnu podršku, a na taj način bi se u BiH osigurala najbolja besplatna tehnička podrška u procesu nadogradnje JPP-a.	Vijeće Ministara BiH/entitetske vlade	UN	X	X
10	Izraditi mjere za sektor energetike	Usvojiti zakonske i podzakonske akte o energetici, operatoru prijenosnog sistema te uskladiti ih, skupa sa zakonima o energetskej efikasnosti sa zakonodavstvom EU, u skladu sa potpisanim sporazumom iz 2019. god.	Prenijeti pravnu stečevinu EU (treći energetskej paket EU)	Entitetska ministarstva industrije, energetike i rudarstva	EU/Energetskej zajednica	X	X
		Uspostaviti i uskladiti jedinstveni regulatorni okvir za energetskej sektor, u skladu sa potpisanim sporazumom iz 2019. god.	Prenijeti pravnu stečevinu EU (treći energetskej paket EU)	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, entitetska ministarstva energetike i rudarstva	EU/ Energetskej zajednica	X	
		Uključiti Evropskej zeleni plan i vertikalne klimatske fondove, u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti	Evropskej zeleni plan je odgovor EU na izazove povezane s okolišem i posljedice klimatskih promjena, a dolazi kao sastavni dio strategije EK za provedbu SDG-a, stavljajući ljude na prvo mjesto.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i entitetska ministarstva	UN	X	X
		Razviti sisteme slične EU ETS-u, u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti	U području klimatskih pitanja, najvažnija aktivnost za BiH je omogućiti brzo usklađivanje sa Zakonom o klimi EU, kao i istražiti opcije za rano uključivanje BiH u EU shemu trgovanja emisijama (EUETS).	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i entitetska ministarstva	UN	X	

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
11	<i>Razviti poticaje za poduzetničku strukturu</i>	Program poticaja za poduzetničku infrastrukturu	U razvoju uspješnog poduzetničkog ekosistema potreban je program za poticanje i promicanje start-upova kroz pružanje besplatnih ili jeftinih tokova financiranja, možda strukturiranih oko podrške za: (i) poslovno upravljanje, (ii) komercijalizaciju ideja i (iii) jačanje povezanosti u istraživanju.	Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta (FBiH)/ Ministarstvo privrede i preduzetništva (RS)/ Odjel za ekonomski razvoj, sport i kulturu (BD)	UN	X	
Prioritetan sektor: Istraživanje i razvoj							
12	<i>Formirati entitetska i kantonalna Vijeća za istraživanje i razvoj, inovacije i produktivnost kao savjetodavno tijelo</i>	Izraditi poslovnik o radu Vijeća	Vijeća se moraju temeljiti na snažnom poslovniku o radu Vijeća.	Vlade entiteta/BD/kantona	UN	X	
		Uključiti predstavnike privrede, akademske zajednice, vlasti i donatorske zajednice	Operacionalizirati Vijeća i angažirati eksperte s potrebnim vještinama i iskustvom kako bi se omogućilo Vijećima da ispune svoj opći strateški cilj.	Vlade entiteta/BD/kantona	UN / EU	X	
		Osigurati tehničku podršku radu Vijeća	Podršku radu Vijeća će pružati institucije koje odredi osnivač Vijeća	Osnivači Vijeća	EU	X	
13	<i>Izraditi elemente Mape puta koji se odnose na istraživanje i razvoj, inovacije i produktivnost</i>	Mapirati globalne lance vrijednosti (GVC)	Sektorsko mapiranje postojećih i potencijalnih globalnih lanaca vrijednosti u regiji ima za cilj otkriti njezin razvojni potencijal, mogućnosti i izazove za izgradnju specifičnih globalnih lanaca vrijednosti za svaku regiju posebno.	Ministarstva privrede entiteta i/ili kantona	UN/EU/Svjetska banka	X	
		Izraditi strategiju i politiku lanaca vrijednosti kako bi identificirali ključna prioritetna područja politike za podršku sudjelovanju u globalnim lancima vrijednosti	Ključno pitanje za kreatora politika je kako stvoriti poticajno okruženje za regionalna preduzeća (i) da bi ušla u postojeće mreže i globalne lance vrijednosti ('tvrda' infrastruktura: povezanost, energija i logistika), (ii) proširiti sudjelovanje u globalnim lancima vrijednosti (preferencijalni trgovinski sporazumi), 'meka' infrastruktura, tj. obuka) i (iii) nadogradnja unutar globalnih lanaca vrijednosti i stvaranje novih globalnih lanaca vrijednosti.	Ministarstva privrede entiteta i/ili kantona	UN/EU/Svjetska banka	X	
		Dizajnirati i uspostaviti mrežu regionalnih centara izvrsnosti (s jedinicama za inovacije i obuku) za vodeće lance vrijednosti regije	Pametan, efikasan i ekonomičan sistem udruživanja znanja i stručnosti i stavljanja na raspolaganje gdje je potrebno unutar lanaca vrijednosti i oko njih	Ministarstva privrede entiteta i/ili kantona	UN/EU/Svjetska banka	X	X
		Pretvoriti poslovne zone u inovacijske četvrti	Inovacijske četvrti su zone u gradovima, gdje javni i privatni akteri rade na privlačenju poduzetnika, start-upova, poslovnih inkubatora i sl.	Gradska vijeća	UN/EU/Svjetska banka	X	X
		Strategije financiranja istraživanja i razvoja	Identificirati primarne sidrene investitore za financiranje istraživanja i razvoja iz javnih i privatnih resursa	relevantna ministarstva	UN / GIZ	X	

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR

#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
14	Razviti fondove i poticaje za istraživanje i razvoj	Studijski programi za dizajn i inovacije	Istraživanje i razvoj uključuje aktivnosti za inovacije i uvođenje novih proizvoda i usluga, kao prvu fazu u procesu razvoja. Cilj je obično plasirati nove proizvode i usluge na tržište. Studijski programi za dizajn i inovacije usmjeravaju istraživačke resurse kako bi privukli istraživače u ključnim područjima studije, povezanim s ishodima Okvira za realizaciju SDG-a.	Relevantna ministarstva	Relevantni donatori, uključujući filantropske organizacije	X	
		Regionalni/kantonalni i/ili entitetski tehnološki fondovi	Industrijski tehnološki ili investicijski fondovi su novi način financiranja inovacija koji može izgraditi djelotvoran kanal financiranja u oblasti istraživanja i razvoja, koristeći npr. koncept portfelja za dodjelu sredstava za nauku i tehnologiju. U nedostatku finansijskih sredstava neće se provoditi nikakva tehnološka istraživanja i razvoj.	Relevantna ministarstva	Relevantni donatori, uključujući filantropske organizacije	X	X
		Grant shema unakrsne razmjene	Promoviraju pozitivan učinak u kojem istraživački (razvojni) grant pokreće dodatne izdatke za razvoj (istraživanje) zbog komplementarnosti obiju aktivnosti. Shema unakrsne razmjene trebala bi biti službeno uspostavljena.	Relevantna ministarstva	Relevantni donatori, uključujući filantropske organizacije	X	X
		Promovirati porezne olakšice za istraživanje i razvoj	Za poticanje preduzeća i institucija da iskoriste novčanu uštedu za obavljanje aktivnosti povezanih s razvojem, dizajnom ili poboljšanjem proizvoda, procesa, formula ili softvera.	Relevantna ministarstva	Relevantni donatori, uključujući filantropske organizacije	X	X
Financijski instrumenti za podršku ubrzanju postignuća u prioritetnim sektorima SDG-a							
15	Razviti, pilotirati i uspostaviti ključne, komplementarne i ostale finansijske instrumente za podršku ubrzanju ostvarivanja SDG-a, u skladu sa ustavnim uređenjem i nadležnostima svakog nivoa vlasti	Razviti i provesti predložene glavne kratkoročne finansijske instrumente za SDG-e: - Strateški investicijski fond - sindicirane zajmove - financijski instrument Apex - SDG obveznice	Uspostaviti Strateški investicijski fond (ove) kao sredstvo ulaganja s posebnom namjenom radi (i) osiguranja finansijskih i ekonomskih povrata, (ii) ubrzanja ulaganja u sektore energetike i infrastrukture i (iii) mobiliziranja komercijalnog kapitala u sektorima energetike i infrastrukture gdje privatni investitori inače ne bi investirali ili bi investirali u ograničenoj mjeri.	Institucije javnog sektora zainteresirane za uspostavu SIF-a i privatne firme, banke itd.	Svjetska banka/ IMF	X	
			Ubrzati korištenje sindiciranih zajmova za promoviranje komercijalnih rješenja koja mogu zatvoriti važne nedostatke u financiranju infrastrukture, klimatskih promjena i socijalnih usluga. Većina financiranja mobiliziranog iz udjela privatnog sektora u instrumentima kolektivnog ulaganja u područjima s jasnim komercijalnim mogućnostima postignuto je putem sindiciranih zajmova i kreditnih linija.	Ministarstva financija	EBRD / EU	X	X
			Uspostaviti financijski instrument Apex za pružanje kreditnih i dr. garancija sudjelujućim finansijskim	Ministarstva financija	Svjetska banka / UN	X	

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
			institucijama koje pružaju usluge kreditiranja malim i srednjim preduzećima,				
			Pripremiti i izdati prvu SDG obveznicu u BiH kao vrijednosni papir s fiksnim prihodom usmjeren na financiranje komponenti Okvira za SDG-e koji se odnose na digitalizaciju, infrastrukturu i energetiku i istraživanje i razvoj.	Ministarstva financija	UN/ WB/ Međunarodne financijske institucije	X	
		Izraditi i implementirati komplementarne mehanizme/instrumente koji bi se mogli uspostaviti u kratkoročnom periodu	Raditi na ubrzanju korištenja komplementarnih mehanizama i instrumenata za podršku ubrzanom postizanju SDG-a. (naprimjer: fondovi za digitalnu tranziciju, državne garancije, kreditne garancije za MSP, fondovi za tekuće operacije i održavanje, porezne olakšice za istraživanje i razvoj, PARE 1+1, korporativna filantropija, vertikalni fondovi, obveznice za društveni učinak, koncesionalni zajmovi međunarodnih financijskih institucija).	Predložena jedinica za inovativno i održivo financiranje u agencijama za bankarstvo i ministarstvima financija	UN/ WB/ Međunarodne financijske institucije	X	X
		Odabrati, izraditi i isprobati predložene dugoročne mehanizme/instrumente za SDG-e	Proširiti korištenje nove generacije financijskih mehanizama i instrumenata koji su dugoročno primjenjivi u BiH. (naprimjer: digitalna valuta Centralne banke (CBDC) u skladu s novim EU standardima, grupno financiranje (donacije i financiranje vlasničkim kapitalom), vlasnička ulaganja, katalitičko financiranje prvog gubitaka, mezzanine financiranje s dvostrukom polugom, osiguranje energetske uštede (ESI), energetske zadruge, tržišta ugljika, domaći pool osiguranja imovine od katastrofa, komercijalne obveznice, trgovinske financije, javni dionički fond i grupno financiranje (uključujući grupno financiranje dioničkog kapitala), JPP fondovi, prekogranična infrastrukturna JPP, rodne obveznice i projektne obveznice, među ostalim instrumentima.)	Predložena jedinica za inovativno i održivo financiranje u agencijama za bankarstvo i ministarstvima financija	UN/ WB/ Međunarodne financijske institucije	X	X
Strateško budžetiranje i smanjenje rizika ulaganja u aktivnostima podrške za ubrzano ostvarenje SDG-a							
16	Lokalizacija SDG-a	Pilotiranje usklađivanja i integracije SDG-a na kantonalnom i općinskom nivou	Kao podrška Globalnoj radnoj grupi lokalnih i regionalnih vlasti i da bi UNDP i UN Habitat podržali gradove i regije u ostvarivanju Agende 2030, pilotiranje lokalizacije SDG-a je neophodno s obzirom da će većina SDG-a biti ispunjena samo kroz lokalno djelovanje i da je lokalizacija SDG-a ključna za podizanje svijesti, zagovaranje, provedbu i praćenje, kao i za osiguravanje povezanosti potrošnje na nižim nivoima vlasti sa SDG-ima	Nadležna ministarstva/Općine i Gradovi/Savez općina i gradova	UN	X	X

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
17	Jačanje strateškog budžetiranja SDG-a i njegovo usklađivanje sa strategijama razvoja/ PJI	Pratiti budžetske rashode za SDG-e	Provedba SDG-a u BiH zahtijeva uključivanje raznih aktera na više nivoa vlasti kako bi se pratila potrošnja za SDG-e i osigurala povezanost za praćenje učinka.	Ministarstva financija	UN, UN Women	X	
		Jačati usmjeravanje realizacije SDG-a kroz cirkularne instrukcije budžetskim korisnicima	Budući da cirkularni poziv za prijedlog budžeta usmjerava budžetske korisnike u planiranju svog budžeta, integracija ključnih elemenata Okvira SDG-a i SDG-FO usmjerit će budžetske korisnike u usklađivanju i integraciji SDG-a u planove javnih ulaganja.	Ministarstva financija	UN	X	
		Integrirati SDG-e u strategije razvoja	Strategije razvoja definiraju prioritetne ciljeve – uključujući SDG – koherentno objašnjavaju kako ti postavljeni ciljevi mogu biti ostvareni, određuju instrumente politike, postižu njihovu usklađenost i vremenski okvir	Vijeće ministara Vlade entiteta	UN/EU	X	
		Integrirati SDG-e u planove javnih investicija (PJI)	Ako SDG-ovi ne budu integrirani u planove javnih investicija – s obzirom da planovi javnih investicija dominiraju javnom potrošnjom – javna potrošnja neće biti usklađena s Okvirom za SDG-e.	Ministarstva financija	UN / Svjetska banka	X	
		Integrirati SDG-e u budžete za građane	SDG-i nisu uključeni u budžete za građane. Međutim, prelazak s pristupa kompletnih vlasti na pristup cijelog društva znači da društvo mora biti potpuno svjesno Okvira za SDG-e, njegovih ciljeva i prioriteta.	Ministarstva financija	UN	X	X
18	Razvoj politika, mehanizama i instrumenata za predupređenje tržišnog rizika investiranja	Identificirati rješenja mješovitog financiranja za smanjenje rizika investiranja	Smanjenje rizika investiranja je ključno za zatvaranje jaza u financiranju SDG-a u BiH. Cilj projekata smanjenja rizika investiranja je povećati mogućnost financiranja SDG-a od strane zajmodavaca iz javnog i privatnog sektora te privući investitore koji mogu ostvariti prihvatljiv povrat "prilagođen riziku investiranja".	Ministarstva financija	ODA partneri	X	X
Aktivnosti upravljanja i koordinacije (u sklopu implementacije Okvira za financiranje SDG-e u BiH (SDG FO))							
19	Mehanizmi uprave i koordinacije	Identificirati glavne mehanizme upravljanja i koordinacije implementacije SDG FO	Ojačati i formalizirati koordinaciju Vijeća za SDG-e s kabinetom premijera na svim nivoima vlasti, uključujući savjetnike vlada i relevantna vijeća vlada, stalne radne grupe/odbore i institucije vlasti koje su važne za provedbu SDG FO.	Predsjedavajući VM BiH, premijeri entiteta i BD BiH)	UN	X	
20	Mjere upravljanja i koordinacije	Godišnji sastanak aktera koji rade na implementaciji SDG FO	Okupiti sve aktere koji rade na implementaciji SDGs (slično ženevskom godišnjem sastanku zajednice SDG-a , naprimjer) u cilju predstavljanja dobrih praksi i načina mobilizacije šire zajednice i resursa za implementaciju i finansiranje SDGs.	Vijeće za SDG-e ili drugo imenovano tijelo.	UN	X	X

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
		Kvartalni sastanci koordinacije sa koordinatorima za izradu PER-a (eng.ERP) i članovima Radne grupe za praćenje sprovođenja sveobuhvatne Strategije upravljanja javnim financijama u BiH 2021-2025	S obzirom na središnji karakter PER-a /eng. ERP/ (koji pokriva upravljanje javnim financijama, digitalnu, infrastrukturnu i reformu upravljanja) i strategije upravljanja javnim financijama (za usklađivanje SDG-a), šestomjesečni koordinacijski sastanak će omogućiti dvosmjerni protok informacija među akterima kako bi se osiguralo praćenje i integracija usklađivanja s Okvirom za SDG-e i SDG-FO.	Vijeće za SDG-e, koordinatori za PER i Radna grupa za praćenje sprovođenja SSUJF u BiH 2021-2025	UN	X	X
21	Dodatno raditi na promjeni načina razmišljanja o SDG-ima	Usvojiti strategiju komunikacije o finansiranju SDG-a	Izraditi komunikacijsku strategiju sa jasno identificiranim ulogama, kanalima i ključnim porukama za finansiranje SDG-e u BiH.	Vijeće za SDG-e, Savjet ministara i entitetske Vlade	UN	X	
		Identificirati i uspostaviti platforme za javno-privatnu saradnju	Kako bi se ojačala saradnja između javnih i privatnih aktera za postizanje SDG-a , potrebno je uspostaviti mrežu rješenja za održivi razvoj BiH, povezanu s regionalnim i globalnim centrima mreža rješenja za održivi razvoj, kao što je slučaj npr. u UAE .	Vijeće za SDG-e, Savjet ministara i entitetske Vlade	UN	X	X
Praćenje i evaluacija i akcije na upravljanju rizikom (u sklopu implementacije Okvira za financiranje SDG-e u BiH (SDG FO))							
22	Web platforma SDG-FO	Integrirati SDG finansijski okvir (SDG-FO) u web-platformu SDG BiH	Web platforma SDG-FO bi pratila trendove razvojnih finansijskih u odnosu na potrebe BiH za resursima (npr. kako je u Kazahstanu predložila Azijska razvojna banka (ADB). Web platformom bi se pratio napredak u mobiliziranju identificiranih resursa i način na koji oni doprinose potciljevima razvoja i pokazateljima i bila bi integrirana u cjelokupni proces praćenja provedbe strategije financiranja.	Ministarstva financija i MEIMS (Ministarstvo za ekonomske odnose i međunarodnu saradnju Republike Srpske)	UN	X	
		Izrada SDG pokazatelja	Prije prijedloga Dobrovoljnog izvještaja BiH za 2023 (VNR) , postoji potreba za ažuriranjem pokazatelja i njihovim povezivanjem s matricom SDG FO tako da VNR bude povezan s Mapom puta SDG FO i budućim Okvirom za financiranje SDG -e.	Ministarstva financija i MEIMS / Agencija za statistiku BiH	UN	X	
23	Izveštavanje i evaluacija	Godišnji izvještaj o realizaciji finansijskog okvira za ostvarivanje SDG-a u BiH	Kratak godišnji izvještaj će pripremiti Vijeće za SDG (ili drugo imenovano tijelo) u koordinaciji s UN-om kako bi se održao zamah SDG-FO i izvukle pouke, izvršile prilagodbe prioritetima iz Mape puta i pružila osnova za godišnji pregled učinka.	Vijeće za SDG-e ili drugo imenovano tijelo, Entiteti (MEIMS) i Brčko Distrikt	UN	X	
		Ažurirati VNR (dobrovoljni izvještaj BiH)	Predloženi ažurirani dobrovoljni izvještaj (VNR) za 2023. u potpunosti bi integrirao Okvir za SDG-e, SDG-FO i Strategiju financiranja kako bi se Političkom forumu na visokom nivou pokazao sveobuhvatni pristup.	Vijeće za SDG-e / Ministarstva financija i MEIMS/ Agencija za statistiku BiH	UN	X	X

BOSNA I HERCEGOVINA: MAPA PUTA ZA SDG-FO I FINANIJSKI OKVIR							
#	Strategija / politika	Akcija	Logika	Nadležnosti		Kratkoročno 2023-2025.	Dugoročno 2026-2030
				Potencijalni nosioci	Potencijalne partnerske organizacije		
		Srednjoročni pregled SDG-FO	Srednjoročnim pregledom će se procijeniti stepen do kojeg se ostvaruju planirani rezultati i područja u kojima su potrebna dodatna poboljšanja.	Vijeće za SDG-e/ i MEIMS	Nezavisna evaluacijska organizacija	X	X
Daljnja procjena i dijagnostika (u sklopu implementacije Okvira za financiranje SDG-e u BiH (SDG FO))							
24	<i>Koncepti i analize o razvoju politika vezanih za SDG</i>	Identifikacija ključnih tema važnih za realizaciju SDG-a	Postoji potreba za izgradnjom kapaciteta za daljnju procjenu i dijagnostiku kako bi se pratile novonastale i buduće akcije o pitanjima kao što su: (i) lokalizacija SDG-a, (ii) detaljne procjene tržišta za svaki finansijski instrument, (iii) porezni i neporezni poticaji za SDG-e, naprimjer.	Vijeće za SDG-e	UN	X	
Partnerstva u ostvarivanju SDG-a (u sklopu implementacije Okvira za financiranje SDG-e u BiH (SDG FO))							
25	<i>Dodatno jačati veze između SDG-a i integracije u EU</i>	Pridobiti podršku Okviru za SDG-e od EU i država članica EU	Implementiranje Okvira za SDG-e u BiH od strane EU je ključ uspjeha, a ipak instrumenti EU, PER i druge aktivnosti koje se odnose na upravljanje javnim financijama/reformu javne uprave, naprimjer, ne spominju izričito Okvir za SDG-e.	Vijeće za SDG-e i druge relevantne institucije	UN	X	
		Identificirati zajedničke prioritete SDG-FO i integracije u EU i formirati zajedničke radne odnose	U podršci i povezivanju s Evropskim timom kroz inicijative Evropskog tima (Team Europe Initiatives (TEI)) , poduzimanje zajedničke analize, programiranja, izvršenja i praćenja ključni su za integrirani pristup koji povezuje Okvir za SDG-e s integracijom u EU i SDG-e sa strategijom Global Gateway. Neophodne su formalne diskusije između vlasti, UN-a i EU-a (Bolji zajednički rad (Working Better Together)) za dogovor o ulaznim tačkama s obzirom na mnoge zajedničke aktivnosti između EU i Okvira za SDG-e.	Vijeće za SDG-e	UN	X	
26	<i>Unaprijediti kapacitete za zakonodavni nadzor nad SDG-ima na svakom nivou vlasti</i>	Formirati parlamentarne komisije za SDG-e na svakom nivou vlasti	Smatrati vlasti odgovornima za ciljeve na koje su se obavezale i osigurati donošenje poticajnih zakona i usvajanje budžeta za podršku SDG-ima. Osnovna uloga parlamenata u odnosu na SDG-e se odnosi na usvajanje zakona, budžetiranje, nadzor, predstavljanje i lokalizaciju.	Parlamentarna skupština BiH, Narodna skupština Republike Srpske i Parlament Federacije BiH	UN	X	
27	<i>Poticati SDG partnerstva</i>	Uspostaviti okvir za trougaonu saradnju u prioritarnim sektorima	Trougaona saradnja pomaže u postizanju SDG-a na inovativne i suradničke načine i može pružiti rješenja za prevladavanje najhitnijih ekoloških, ekonomskih i društvenih izazova u BiH.	Vijeće za SDG-e	UN	X	X

DODATAK 1

TABELA - GLAVNI KRATKOROČNI FINACIJSKI INSTRUMENTI ZA SDG-E

<i>Naziv finansijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Opis finansijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Ključni akteri</i>	<i>Dodatni regulatorni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Provedbeni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Potencijal financiranja SDG-a</i>	<i>Kako bi se instrumenti mogli osnažiti/optimizirati</i>
Strateški investicijski Fond (SIF)	<p>SIF-ovi služe financiranju projekata od strateškog značaja za zemlju, regiju ili općinu.</p> <p>Njihovu uspostavu podržavaju MMF i Svjetska banka.</p> <p>Obično imaju trostruku zadaću: ekonomski i socijalni prinos te internacionalni doprinos (privući što više inozemnih sredstava).</p> <p>Upravljanje SIF-om se temelji na oponašanju djelovanja privatnog investicijskog fonda.</p>	Institucije javnog sektora (Institucije BiH, entiteti, kantoni, općine i javne kompanije) i institucije privatnog sektora (banke i velika poduzeća)	Ne postoje	Ne postoje	Visok	<p>Vodeći dioničar bi trebala biti entitetska vlada koja bi okupila domaće finansijski izdašne institucije javnog i privatnog sektora. Iznimno je važno osigurati inozemnu AAA banku kao dioničara - time bi se kako povećala uspješnost emitiranja obveznica, sticanje kreditnih linija i razvile projektne financije tako i poboljšalo korporativno upravljanje. SIF bi mogao prikupiti tri milijarde KM u razdoblju 2023-2025, čime bi se financirao srednjoročni gap u financiranju SDG, uz uvjet da se paralelno odvija razvoj projektnih financija (npr. 3 vjetroelektrane i šest sunčanih elektrana pojedinačne snage 200 MW); time bi BiH znatno spremnije dočekala EU mjere predviđene za 2026. god.</p>
Sindicirani zajmovi	<p>Sindicirani zajmovi se koriste kad bi neki projekt npr. infrastrukturni iziskivao preveliku kreditnu izloženost po jednu banku, ali ne i za više njih, koje se stoga udružuju na realizaciji nekog velikog investicijskog projekta.</p>	Domaće komercijalne banke	Ne postoje	Ne postoje	Visok	<p>Kroz suradnju entitetskih i kantonalnih vlada kao promotora projekta s jedne i banaka kao financijera s druge strane realizirali bi se izvjesni razvojni projekti.</p> <p>Financijski potencijal ovog instrumenta je preko tri milijarde KM, koliko iznosi višak sredstava banaka kod Centralne banke iznad obaveznih rezervi</p>

TABELA - GLAVNI KRATKOROČNI FINANCIJSKI INSTRUMENTI ZA SDG-E

<i>Naziv finansijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Opis finansijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Ključni akteri</i>	<i>Dodatni regulatorni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Provedbeni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Potencijal financiranja SDG-a</i>	<i>Kako bi se instrumenti mogli osnažiti/optimizirati</i>
Financijski instrument <i>Apex</i>	Apex je “veleprodajni” fond koji usmjerava javna sredstva na više maloprodajnih pružatelja finansijskih usluga - obično zajmodavaca - na jednom finansijskom tržištu.	Entitetske vlade	Zakon o osnivanju APEX institucije	Ne postoje	Relativno visok	Apex bi nudio kreditne garancije, ulaganja u dionički kapital, grantove za podršku operativnim troškovima i tehničku pomoć posebnim kategorijama malih i srednjih poduzeća (startupi itd.) i posebnim sektorima (ekonomija znanja, energetika, poljoprivreda, zaštita okoliša i sl.). Apex nije uvijek samostalna institucija i može biti smješten unutar neke druge organizacije. Apex bi mogao mobilizirati oko 200 mln KM
SDG obveznice	SDG obveznice su dužnički instrumenti s fiksnim prinosom koji postaju sve veći izvor sredstava za financiranje više ciljeva održivog razvoja u prioritetnim područjima (npr.digitalizacija, i infrastruktura i sl.)	Entitetske vlade	Ne postoje	Ne postoje	Relativno visok	Ministarstva financija bi vodila proces razvoja SDG obveznica. Korištenjem garancija vlade moglo bi se ukloniti obvezu rezerviranja regulatornog kapitala i time potaći korištenje ovog instrumenta. Firme poput „Sustainalytics Ltd.“ (UK) bi jamčila da je okvir obveznica za SDG-e vjerodostojan, učinkovit i usklađen sa Smjernicama za održive obveznice 2021, Načelima zelenih/socijalnih obveznica i sl. Razvoj međubankarskog tržišta i repo tržišta može potpomoći razvoj ovog tržišta. Financijski potencijal ovog instrumenta je 0,2 mlrd KM godišnje

DODATAK 2

TABELA - POSTOJEĆI SDG FINANCIJSKI MEHANIZMI /INSTRUMENTI (DUGOROČNI)

<i>Naziv finansijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Opis finansijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Ključni akteri</i>	<i>Regulatorni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Provedbeni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Potencijal financiranja SDG-a</i>	<i>Kako bi se instrumenti mogli osnažiti/optimizirati</i>
<i>Komercijalne obveznice</i>	Također poznate kao poslovne obveznice ili obveznice s komercijalnim jamstvom, komercijalne obveznice su sporazumi kojima se razvijaju preduzeća	Preduzeće, finansijske institucije, fizičke osobe	Ne	Ne	Nizak	Potrebno je stvoriti poslovno okruženje koje pogoduje privatnim ulaganjima i omogućava zapošljavanje u privatnom sektoru koje potiče rast i malih i srednjih, kao i velikih preduzeća.
<i>Trgovinske financije</i>	U BiH se koriste sljedeći trgovinski finansijski instrumenti za inozemna plaćanja: dokumentarna naplata, čekovi i akreditivi	Firme, MSP, banke, izvoznici, uvoznici	Jačanje propisa o kolateraliziranim transakcijama i sudskog sistema olakšava ovrhu na kolateralu. Jačanje pravnog sistema zemlje kako bi mogli uspješno rješavati međunarodni komercijalni sporovi	Ne	Visok	Jačanje propisa o kolateraliziranim transakcijama.
<i>Ulaganja u dionički kapital i inicijalne emisije dionica</i>	Ulaganje kapitala je novac koji se ulaže u preduzeće kupovinom dionica tog preduzeća na burzi dionica. Inicijalnim emisijama dionica se prikupljaju novac putem prve javne ponude u cilju ulaganja u vrijednosne papire u skladu s navedenom strategijom ulaganja	Burze, preduzeća, finansijske institucije	Ne	Ne	Nizak	Jačanje zakona o korporativnom upravljanju i zaštiti dioničara
<i>Masovno financiranje (eng. Crowdfunding)</i>	Masovno financiranje je praksa financiranja projekta ili pothvata prikupljanjem novca od velikog broja ljudi, a u moderno doba tipično putem interneta	Tražioc i ponudači sredstava	Donošenje potrebnih propisa za masovno financiranje	Ne	Srednji	Donošenje potrebnih propisa za masovno financiranje

DODATAK 3

TABELA - BUDUĆI INOVATIVNI FINANCIJSKI MEHANIZMI I INSTRUMENTI

<i>Naziv financijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Opis financijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Ključni akteri</i>	<i>Regulatorni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Provedbeni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Potencijal financiranja SDG-a</i>	<i>Osnovni uvjeti potrebni za uvođenje mehanizma</i>
<i>JPP u realizaciji prekograničnih infrastrukturnih projekata</i>	Mobiliziranje resursa međunarodnog privatnog ili javnog sektora kroz JPP	Međunarodni privatni sektori, vlade, međunarodne i domaće financijske institucije	Ne	Mogla bi se osmisлити vrsta instrumenta kao kombinacija zajma i granta kojim će se poticati prekogranično JPP	Visok	Poticajno poslovno okruženje
<i>Fondovi JPP-a</i>	Fondovi JPP-a pomažu financiranje programa JPP-a. Međunarodno iskustvo pokazuje da se fondovi JPP-a trebaju graditi na razumijevanju odgovarajuće uloge vlasti	Vlasnik projekata JPP-a i fondova JPP-a	Zakon o uspostavi fonda	Ne	Visok	Operativna samostalnost propisana zakonom o uspostavi fonda
<i>Ugovori o uštedi energije</i>	Ugovaranje uštede se često koristi za financiranje i provedbu projekata EE. Ušteda energije se odnosi na pružanje energetske usluga prema ugovoru o energetskim uštedama (ESPC). ⁸	Pružatelji energetske usluga, firme	Ne	Potrebno je uspostaviti namjenske fondove energetske ušteda za promoviranje korištenja ovakvih ugovora	Visok	Omogućavanje bankarskom sektoru da stekne iskustvo u projektima energetske usluga. Jačanje infrastrukture za distribuciju energetske usluga
<i>Rodne obveznice</i>	Rodne obveznice se mogu široko definirati kao obveznice koje podržavaju osnaživanje žena i rodnu ravnopravnost	Oni koji nude i traže obveznice. Financijske institucije	Priprema propisa o taksonomiji u vezi s rodnom ravnopravnošću	Emisija obveznica u skladu s principima obveznica sa društvenim učinkom	Visok	Postojanje razvijenog tržišta kapitala za emisiju tih obveznica na domaćem tržištu
<i>Projektne obveznice</i>	Projektne obveznice pružaju alternativu bankovnim zajmovima za projekte koji	Oni koji nude i traže obveznice.	Ne	Ne	Visok	Postojanje razvijenog tržišta kapitala za emitiranje takvih obveznica na domaćem tržištu

⁸ Prema ESPC-u, pružatelji energetske usluga pružaju cijeli niz usluga kroz implementaciju projekata EE. Pružatelji energetske usluga ESPC-om preuzimaju tehnički rizik i rizik izvršenja. Plaćanje usluga ovisi o tome da li pružatelji energetske usluga ispunjavaju ciljeve izvršenja koji su postavljeni u ESPC-u. Često je iznos koji se plaća pružateljima energetske usluga niži od ušteda troškova ostvarenih tokom realizacije projekata EE.

TABELA - BUDUĆI INOVATIVNI FINANCIJSKI MEHANIZMI I INSTRUMENTI

<i>Naziv financijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Opis financijskog instrumenta/mehanizma</i>	<i>Ključni akteri</i>	<i>Regulatorni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Provedbeni zahtjevi (ako postoje)</i>	<i>Potencijal financiranja SDG-a</i>	<i>Osnovni uvjeti potrebni za uvođenje mehanizma</i>
	imaju karakteristike koje im omogućavaju financiranje privatnog sektora	Financijske institucije.				
<i>Mezzanine financije s dvostrukom polugom</i>	Mezzanine financiranje je hibrid dugovnog financiranja i financiranja dioničkim kapitalom. U slučaju ispunjenja ugovorenih uvjeta, financijski instrument sličan dugu postaje instrument dioničkog kapitala. Potrebni uvjeti za to su utvrđeni u ugovoru	Oni koji nude i traže hibrid dugovnog instrumenta i kapitala	Ne	Potrebno je uspostaviti javno-privatni mezzanine fond	Visok	Povećati financijski pismenost vlasnika MSP kako bi shvatili ovu vrstu financiranja
<i>Digitalna valuta centralne banke</i>	Digitalne valute centralne banke su digitalne kovanice koje izdaju centralne banke koje koriste tehnologiju javne knjige kao i kriptovalute	Centralna banka, oni koji traže digitalne valute centralnih banaka	Potrebno je izmijeniti Zakon o Centralnoj banci tako da se doda digitalna valuta centralne banke	Ne	Visok	Potrebna je nova financijska infrastruktura
<i>Energetske zajednice</i>	Energetske zajednice se uspostavljaju u svrhu proizvodnje, distribucije, skladištenja i distribucije energije, uglavnom iz obnovljivih izvora, kao što su vjetar, solarna energija ili biomasa. Preostali profit od aktivnosti zajednice se ulaže u infrastrukturu zajednice ili se distribuira članovima zajednice u vidu dividendi	Domaće stanovništvo, mala i srednja preduzeća, preduzeća koja se bave prodajom opreme za energetske efikasnost ili proizvodnju energije iz obnovljivih izvora	Ne	Potrebno je uspostaviti zajednicu	Srednji	Mora postojati politička i lokalna predanost i podrška

Izrada „Mape puta za Financijski okvir za ostvarivanje Ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini“ podržana je kroz zajednički program „Uspostavljanje ekosistema finansiranja SDG-ova u Bosni i Hercegovini“, kojeg financira Joint SDG Fund, a provode Ujedinjene nacije u Bosni i Hercegovini.

Vijeće
ministara
BiH

Vlada
Federacije
BiH

Vlada
Republike
Srpske

Vlada
Brčko
distrikta BiH

